

Sammanställning för åtgärdsområde

35. Törlan, Uttran och Ramsjö kanal

(TUR)

Denna sammanställning baseras på allmän information om åtgärdsområdet som varje länsstyrelse har tagit fram samt information som fanns i VISS i september 2014. Det kan finnas ytterligare förbättringsbehov och krävas ytterligare åtgärder för att nå god status i åtgärdsområdets vattenförekomster än de som anges här. I det fortsatta vattenförvaltningsarbetet är en prioritering av angivna åtgärdsförslag viktig.

Länsstyrelserna kommer fortsätta arbeta i VISS även under samrådsperioden, och kommer där det behövs komplettera med exempelvis mer data eller fler åtgärder. Det kommer då att synas i VISS och kan skilja sig från informationen i detta dokument.

Sammanfattning

Denna sammanställning berör ett antal mindre vattensystem, Törlan, Uttran, Tvååkers och Ramsjö kanal. Områdena utgörs till stor del av jordbruksbygd och är generellt fattiga på skog och sjöar. Tätortsandelen är stor inom vissa delområden. De flesta vattendragen är starkt påverkade av mänsklig aktivitet. Det huvudsakliga hotet är övergödning och fysisk förändring som främst är orsakad av jordbruksverksamhet. Förorenad mark utgör på sina håll en risk där föroreningar kan sprida sig till närliggande vattendrag och kustvatten. Punktkällor och reningsverk är däremot i regel sällsynta. Försurningspåverkan förekommer bara på enstaka håll. Avsaknaden av sjöar gör att det på vissa håll är stora flödesvariationer i vattendragen. Några vattendrag är dessutom mycket erosionsbenägna vid höga flöden.

Reproduktion av havsöring förekommer i samtliga vattendrag, riksintressanta fiskbestånd av havsöring och grönling finns. I källområdena finns många sjöar med höga naturvärden. Avrinningsområdet domineras av åderrik röd gnejs med inslag av grönsten. Berggrunden har ett tunt moräntäcke och i delar av området och här och var går berget i dagen. I området finns ett flertal större isälvsavlagringar med varierande grundvattentillgångar. I de norra delarna är tillgångarna något bättre än i söder. Goda uttagsmöjligheter i berggrunden finns framför allt i de södra delarna.

Törlans avrinningsområde ligger helt inom Hallands län. Törlan rinner från Lyngsjö som ligger på relativt låg höjd, ca 65 m ö h, genom jordbrukslandskap för att sedan mynna ca 3 km söder om Tvååkersåns mynning. I den nedre delen av avrinningsområdet finns ett fritidshusområde och ån mynnar i havet i anslutning till en badstrand. Totalt är ån ca 2 mil och inga vandringshinder finns längre kvar i huvudfåran. Sedan länge har ån varit rätad och med jämna mellanrum rensas de övre delarna av vattendraget. Törlan är Hallands senaste laxförande vattendrag och är egentligen mer en utpräglad havsöringå. Nyttjande av vattenkraft sker inte i ån.

Bakgrundsinformation om Uttran och Ramsjö kanal kan kompletteras i detta dokument.

Försurning

Delar av områdena har dålig eller måttlig motståndskraft mot försurning och omfattande kalkning krävs för att motverka försurningen. Att inte full måluppfyllelse nås genom kalkning beror på att nederbörds mängderna varit höga de senaste åren. För att nå god ekologisk status uppskattas att kalkningen behöver utökas och utredas ytterligare.

Betydande påverkan

Landets västliga delar har genom åren drabbats speciellt hårt av försurning, mycket beroende på nederbörd av surt regn i kombination med dålig naturlig buffringskapacitet p.g.a. långsamt vittrande berggrund. Det moderna skogsbruket har också en försurande påverkan då alla delar av träden ofta tas tillvara för att användas för produktion av biobränsle, vilket medför ett bortfall av försurningsmotverkande baskatjoner. Trots att det sura nedfallet från luften har minskat sedan 1990-talet då förbränningen av svavelhaltiga bränslen som kol och olja har minskat är fortfarande atmosfäriskt nedfall en betydande påverkan. Samtidigt har skogsbrukets påverkan på försurningen ökat.

Förbättringsbehov

Det bedrivs redan idag ett omfattande kalkningsprogram. För att kunna nå god ekologisk status krävs dock ytterligare åtgärder.

Föreslagna åtgärder

För att minska försurningen behöver utsläppen av svavel och kväve minska ytterligare. Den största delen av svavel- och kvävenedfallen i åtgärdsområdet kommer från utländska källor och från internationell sjöfart, men även verksamheter inom landet har betydelse.

För att upprätthålla pH i vattnet som påverkas av försurning behöver kalkningen inom åtgärdsområdet fortsätta. De regelbundna revideringarna av kalkningsprogram för området behöver fortsätta för att anpassa kalkdoseringen till områdets behov.

Ett alternativ till kalkning av sjöar och vattendrag är återföring av aska genererad från förbränning av biobränslen. Med askan återförs näringsämnen och buffertkapacitet i form av baskatjoner. Detta är speciellt viktigt i de områden där uttag av grenar och toppar (GROT) sker. Konkreta åtgärdsförslag saknas emellertid för TURs åtgärdsområde då uppgifter om GROT-uttagets storlek saknas, och den potentiella effekten av askåterföring ej kunnat beräknas.

Övergödning

Markanvändningen domineras av jordbruksmark som utgör drygt hälften av ytan medan skog, öppen mark och tätort står för resterande del. Det årliga läckaget av antropogent fosfor är stort. Jordbruket och industrin står för den största delen, följt av dagvatten och läckage från enskilda avlopp och reningsverk.

Förbättringsbehov

För att klara en god status med avseende på näringsämnen i sjöar och vattendrag måste läckaget av fosfor minskas ytterligare. Det totala förbättringsbehovet för TURs åtgärdsområde har beräknats vara cirka 6 900 kg P/år.

Föreslagna åtgärder

I tabell 1 presenteras förslag på en kostnadseffektiv åtgärds kombination som ansetts vara tillgänglig inom åtgärdsområdet och som uppnår en effekt på ca 3 200 kgP/år. Detta innebär att vi inte når reduktionsbehovet på 6 900 kg P/år med de föreslagna åtgärderna och att fler åtgärder åtgärderna behövs. Om de föreslagna åtgärderna utförs får det samtidigt en positiv effekt på kväveläckaget, vilket ännu inte beräknats på åtgärdsområdesnivå. Den sammanlagda kostnaden för de föreslagna åtgärderna är ca 21 miljoner kronor per år.

Tabell 1. Förslag på fysiska åtgärder för övergödning i TURs åtgärdsområde (VISS 20140915). Omfattningen visar hur många ha, st, eller annan enhet som omfattas av åtgärden. Effekt (fosfor,P, och kväve, N) och kostnad är den sammanräknade effekten och kostnaden per åtgärdskategori. För mer information om åtgärds kategorier, se åtgärdsbiblioteket i VISS eller åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt.

Åtgärdskategori	Antal åtgärder	Omfattning	Effekt (kg/år)		Kostnad (tkr)*
			N	P	
Anpassade skyddszoner	7	745 ha	-	570	224
Kalkfilterdike	5	353 ha	-	22	223
Minskat P-läckage vid spridning av stallgödsel	7	146 900 kg	-	379	625
Skyddszoner i jordbruksmark	11	249 ha	-	26	2 360
Strukturkalkning	5	930 ha	-	67	0
Tvåstegsdiken	4	4 600 m	-	23	201
Fosfordamm	7	7 ha	4 815	307	353
Våtmark för näringsretention	7	590 ha	118 400	1 290	9 470
Åtgärdande av EA till hög skyddsnivå	6	1 177 st	-	64	1 047
Åtgärdande av EA till normal skyddsnivå	7	1 193 st	1 193	487	7 031
Summa			124 408	3 235	21 534

- ingen effekt beräknad

* kostnad beräknad utifrån schablon eller inlagda värden i VISS av Länsstyrelsen. Kostnaden är utslagen på respektive åtgärds livslängd.

Fysiska förändringar och fysisk påverkan

Dikning har varit en nödvändighet för att kunna använda marken som åkermark och markavvattningen regleras genom några av de äldsta och största dikningsföretagen i Halland.

Betydande påverkan

Avsaknaden av större sjöar och mossar i området innebär att magasineringsförmågan är liten. Vattenföringen varierar därför i hög grad med nederbörden, även om grusavlagringarna i den östra delen av avrinningsområdet har en utjämnande effekt. Bevattningen av jordbruksmark från åarna är stor vid torrperioder.

Förbättringsbehov

Flertalet vattenförekomster saknar information om fysisk påverkan och behöver därför utredas ytterligare. I de fall där det finns information är den fysiska påverkan framförallt bristande kontinuitet.

Föreslagna åtgärder

Det krävs åtgärder för att komma till rätta med fysiska förändringar i TUR:s åtgärdsområde. I tabell 2 redovisas förslag på fysiska åtgärder som anses möjliga i TUR:s åtgärdsområde. Den sammanlagda kostnaden av dessa åtgärdsförslag uppgår till omkring 700 000 kronor per år.

Tabell 2. Förslag på fysiska åtgärder för fysisk påverkan i TURs åtgärdsområde (VISS 20140915). Omfattningen visar hur många ha, st, eller annan enhet som omfattas av åtgärden. Effekt (fosfor,P, och kväve, N) och kostnad är den sammanräknade effekten och kostnaden per åtgärdskategori. För mer information om åtgärds kategorier, se åtgärdsbiblioteket i VISS eller åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt.

Åtgärdskategori	Antal åtgärder	Omfattning	Effekt		Kostnad * tkr
			N	P	
Fiskväg eller utrivning av vandringshinder	7	27 m	-	-	396
Restaurering av rensade eller rätade vattendrag	12		-	-	298
Summa					694

- ingen effekt beräknad

* kostnad beräknad utifrån schablon eller inlagda värden i VISS av Länsstyrelsen. Kostnaden är utslagen på respektive åtgärds livslängd.

Miljögifter

Spridning av föroreningar i mark, grundvatten och sediment sker generellt långsamt med vid exempelvis skred kan stora mängder föroreningar spridas snabbt. På samma sätt kan översvämningar på grund av höga flöden ge upphov till omfattande spridning då många förorenade områden är lokaliserade intill större vattendrag.

Betydande påverkan

Inom området finns eller har förekommit flertalet verksamheter i form av ytbehandling av metaller, sten-, verkstads-, textil- och färgindustrier, metallgjuterier och kvarnar etc. Området påverkas dock mest av jordbruk vilket medför att det kan förekomma höga halter av växtnäringsämnen.

Förbättringsbehov

Det saknas idag tillräcklig information för att kunna bedöma vilka åtgärder som är kostnads-effektiva. Därför blir utredning en första åtgärd i många fall vilket leder till att det tar tid innan de verkliga åtgärderna kommer på plats. Dessa vattenförekomster ges därför en tidsfrist för att uppnå miljö kvalitetsnormen *god ekologisk och kemisk status*, till 2021. För de grundvattenförekomster som bedöms vara i risk att inte nå god status med avseende på pesticider bör man väga in i bedömningen av lämpliga åtgärder mot övergödning; att fångstgröda besprutas och är därför ett mindre lämpligt alternativ i anknytning till aktuella vattenförekomster.